



ЗАКОН УКРАЇНИ

Про альтернативні джерела енергії

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 24, ст.155)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 601-VI (601-17) від 25.09.2008, ВВР, 2009, N 13, ст.155
N 663-VII (663-18) від 24.10.2013, ВВР, 2014, N 22, ст.781
N 1193-VII (1193-18) від 09.04.2014, ВВР, 2014, N 23, ст.873
N 514-VIII (514-19) від 04.06.2015, ВВР, 2015, N 33, ст.324
N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

аеротермальна енергія - енергія, що накопичена в формі теплової енергії у повітряному середовищі; { Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

альтернативні джерела енергії - відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів; { Абзац статті 1 в редакції Закону N 601-VI (601-17) від 25.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

альтернативна енергетика - сфера енергетики, що забезпечує вироблення електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел енергії;

геотермальна енергія - енергія, що накопичена у формі теплової енергії під твердим шаром земної поверхні; { Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

гідротермальна енергія - енергія, що накопичена у формі теплової енергії в поверхневих водах; { Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

енергія, вироблена з альтернативних джерел, - електрична, тепла та механічна енергія, яка виробляється на об'єктах альтернативної енергетики і може виступати товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

об'єкти альтернативної енергетики - енергогенеруюче та інше обладнання, що виробляє енергію за рахунок використання альтернативних джерел енергії, частка яких становить не менш як 50 відсотків від встановленої потужності всіх задіяних на об'єкті джерел енергії;

сфера альтернативних джерел енергії - галузь діяльності, що пов'язана з використанням альтернативних джерел енергії для виробництва, постачання, транспортування, зберігання, передачі та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Стаття 2. Законодавство України про альтернативні джерела енергії

Законодавство України про альтернативні джерела енергії базується на Конституції України (254к/96-ВР) і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у цій сфері.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері альтернативних джерел енергії

Основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є:

нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту шляхом реструктуризації виробництва і раціонального споживання енергії за рахунок збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, популяризація та впровадження науково-технічних досягнень у цій сфері, підготовка відповідних фахівців у вищих та середніх навчальних закладах;

додержання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел;

залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії, в тому числі шляхом розробки і здійснення загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 4. Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у сфері альтернативних джерел енергії та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в галузі альтернативних джерел енергії та здійснюють управління нею.

Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії передбачає:

розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також їх наукове, науково-технічне та фінансово-економічне супроводження, розробку і виконання завдань відповідних загальнодержавних цільових наукових та науково-технічних програм;

розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил і стандартів, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії;

координацію та узгодження галузевих і місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії із загальнодержавними програмами;

здійснення контролю за додержанням вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії та за виконанням загальнодержавних програм у цій сфері.

Стаття 5. Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснює Кабінет Міністрів України чи за його дорученням спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері в порядку, визначеному законодавством.

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється шляхом:

{ Абзац другий частини другої статті 5 виключено на підставі Закону N 1193-VII (1193-18) від 09.04.2014 }

розроблення, затвердження та запровадження норм, правил і стандартів виробництва, передачі, транспортування, постачання,

зберігання і споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел;

нагляду та контролю за безпечним виконанням робіт на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, безпечною експлуатацією енергогенеруючого обладнання та за режимами передачі і споживання енергії;

нагляду та контролю за додержанням вимог технічної експлуатації на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України;

встановлення тарифів на електричну енергію, вироблену на об'єктах альтернативної енергетики, а також на теплову енергію, видобуту з альтернативних джерел;

всебічного заохочення і підтримки науково-дослідницьких, дослідно-конструкторських робіт, діяльності винахідників і раціоналізаторів, спрямованих на розвиток виробництва та використання альтернативних джерел енергії.

Монопольна діяльність у сфері альтернативних джерел енергії регулюється відповідно до законодавства.

Стаття 6. Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії

{ Частина першу статті 6 виключено на підставі Закону N 1193-VII (1193-18) від 09.04.2014 }

Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії включає: { Абзац перший частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193-VII (1193-18) від 09.04.2014 }

визначення джерел і напрямів фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії;

підключення підприємствами електричних мереж (енергопостачальних компаній) об'єктів усіх форм власності, що виробляють енергію з альтернативних джерел, до об'єднаної енергетичної системи України; { Абзац третій частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193-VII (1193-18) від 09.04.2014 }

створення бази статистичних даних про ресурси альтернативних джерел енергії;

підтвердження відповідності енергогенеруючих об'єктів об'єктам альтернативної енергетики.

Стаття 7. Стандартизація у сфері альтернативних джерел енергії

Метою стандартизації у сфері альтернативних джерел енергії є розроблення нормативних документів для забезпечення на об'єктах альтернативної енергетики:

додержання вимог екологічного законодавства щодо забезпечення охорони довкілля, захисту життя і здоров'я людей;

застосування обладнання належної якості;

додержання санітарно-гігієнічних вимог та правил;

додержання вимог та виконання правил безпеки праці і здоров'я людини відповідно до законодавства.

Стаття 8. Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії

Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється як за рахунок коштів, передбачених в оптових тарифах на електроенергію та тарифах на теплову енергію, шляхом впровадження спеціальної цільової надбавки до тарифу, визначеної законом, так і за рахунок коштів підприємств, установ, організацій, коштів державного та місцевого бюджетів, добровільних внесків та інших коштів, не заборонених законодавством.

Порядок формування фонду цільового фінансування зазначених заходів і здійснення контролю за цільовим використанням цих коштів встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 9. Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел

Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

застосування економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством про енергозбереження та охорону довкілля, з метою розширення використання альтернативних джерел енергії;

створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики.

Для підтвердження походження електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, суб'єкту господарської діяльності - виробнику електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) на його запит суб'єкт, уповноважений Кабінетом Міністрів України, видає гарантію походження електричної енергії.

{ Статтю 9 доповнено частиною другою згідно із Законом N 663-VII (663-18) від 24.10.2013; із змінами, внесеними згідно із Законом N 514-VIII (514-19) від 04.06.2015 }

Порядок видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарської діяльності, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 9 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 663-VII (663-18) від 24.10.2013 }

Розділ III
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ
ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 10. Особливості використання альтернативних джерел енергії

Використання альтернативних джерел енергії має особливості, зокрема зумовлені природними умовами, а саме:

залежністю від атмосферних та інших умов довкілля;

наявністю водних ресурсів малих річок, необхідних для роботи гідроенергетичного обладнання;

наявністю біомаси, кількість якої залежить від обсягів щорічних урожаїв;

наявністю геотермальних джерел та свердловин, придатних для виробництва та використання геотермальної енергії;

наявністю теплових викидів, обсяги яких залежать від функціонування підприємств промисловості;

періодичністю природних циклів, внаслідок чого виникає незбалансованість виробництва енергії;

необхідністю узгодження та збалансування періодичності передачі обсягів енергії, виробленої з альтернативних джерел, зокрема передачі електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України.

Отриману за допомогою теплових насосів аеротермальну, гідротермальну або геотермальну теплову енергію слід вважати видобутою з відновлюваних джерел енергії за умови, що кінцевий вихід енергії значно перевищує первинне споживання енергії, потрібної для приведення в дію теплових насосів. Обчислення частки енергії, виробленої тепловими насосами, з метою формування звіту для Енергетичного Співтовариства про досягнутий прогрес у сприянні та використанні енергії з відновлюваних джерел, здійснюється відповідно до методики, розробленої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

{ Статтю 10 доповнено частиною другою згідно із Законом N 1711-VIII (1711-19) від 01.11.2016 }

Стаття 11. Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії

Експлуатація альтернативних джерел енергії на об'єктах альтернативної енергетики провадиться за умов:

безпечного проведення робіт, здійснення державного нагляду за режимами споживання енергії;

енергетичної безпеки, що гарантує технічне та економічне задоволення періодичних, поточних і перспективних потреб споживачів енергії;

виконання технологічних вимог щодо виробництва, акумулявання, передачі, постачання та споживання енергії;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з будівництвом (створенням), експлуатацією, виведенням з експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

додержання правил експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, що регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами підприємницької діяльності.

Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Протиаварійний захист та екологічна безпека при використанні альтернативних джерел енергії

Протиаварійний захист та забезпечення екологічної безпеки при використанні альтернативних джерел енергії здійснюються шляхом:

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідації їх наслідків на об'єктах альтернативної енергетики за рахунок додержання вимог та правил, встановлених відповідно до державних стандартів;

створення умов для розвитку, підвищення технічного рівня, безпечної експлуатації та охорони об'єктів альтернативної енергетики згідно із законодавством;

підтримки необхідного балансу потужності та якості енергії, виробленої з альтернативних джерел, для забезпечення надійного і безаварійного функціонування з об'єднаною енергетичною системою України;

здійснення нагляду за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління з енергетичними мережами України;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики від несанкціонованого втручання.

Стаття 13. Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії

Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері та інші органи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Відповідальність за порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії

Порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії тягне за собою відповідальність згідно із законами.

Розділ IV

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ
АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ**

Стаття 15. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері альтернативних джерел енергії

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ V
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

розробити фінансовий механізм стимулювання розвитку альтернативної енергетики і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо законодавчого забезпечення такого механізму;

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 20 лютого 2003 року

№ 555-IV

Публікації документа

- **Голос України** від 28.03.2003 — № 60
- **Офіційний вісник України** від 04.04.2003 — 2003 р., № 12, стор. 73, стаття 522, код акту 24734/2003
- **Урядовий кур'єр** від 09.04.2003 — № 66
- **Відомості Верховної Ради України** від 13.06.2003 — 2003 р., № 24, стаття 155